

ΑΠΑΘΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΡΑΣΗ (της Φωτεινής Μαστρογιάννη)

Πολλοί αναρωτιούνται γιατί ενώ η κρισιμότητα της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα (που εξελίσσεται δυστυχώς και σε εθνική κρίση) είναι τόσο μεγάλη, οι Έλληνες παρ'όλα αυτά δεν αντιδρούν. Είναι όμως έτσι;

Υπάρχει συλλογική απάθεια ή έρχεται ο καιρός της συλλογικής δράσης;

Σύμφωνα με μελέτες, πριν ξεκινήσει η συλλογική δράση, οι άνθρωποι διανύουν μία περίοδο που μοιάζει κάπως με τη σημερινή. Είναι μία περίοδος όπου οι άνθρωποι ανταλλάσσουν απόψεις, ακούν τους άλλους και εκφράζουν τη δική τους άποψη. Είναι μία περίοδος όπου οι άνθρωποι προσπαθούν να καταλάβουν τι συμβαίνει.

Κάποια άτομα ξεχωρίζουν από το πλήθος και είναι αυτά που προτείνουν με σαφή τρόπο την ανάληψη δράσης. **Από τη στιγμή που τα άτομα καταλάβουν τι συμβαίνει τότε καταλήγουν στη συλλογική δράση, η οποία συμφωνεί με την άποψη ενός από τους ανθρώπους που ξεχώρισαν από το πλήθος.**

Οι ισχυρές ομάδες, οι έχοντες εξουσία, όμως, θα προσπαθήσουν με διάφορους τρόπους να καταπνίξουν τη συλλογική δράση. Οι τρόποι αυτοί είναι η χρήση του φόβου (ο οποίος μπορεί να κυμαίνεται από τον κοινωνικό στιγματισμό μέχρι τη φυλάκιση και τον θάνατο), ο έλεγχος της πληροφόρησης και των ΜΜΕ (στη χώρα μας εκπέμπεται το ίδιο μήνυμα πάντα που είναι εκφοβιστικό π.χ. όλα είναι μονόδρομος, δεν υπάρχει άλλη λύση κτλ.), η καλλιέργεια του κοινωνικού αυτοματισμού εντός των ομάδων του πληθυσμού (πόσες φορές το είδαμε αυτό στα καθ'ημάς όπου συστηματικά στρέφεται η μία κοινωνική ομάδα εναντίον της άλλης) αλλά και η προώθηση μίας ατομικιστικής κουλτούρας

(«κοιτώ την πάρτη μου και ας χαθούν οι υπόλοιποι»).

Η συλλογική δράση λοιπόν απαιτεί την κατανόηση των εμποδίων που τίθενται από τις ισχυρές ομάδες αλλά και την απαλλαγή των ανθρώπων από αντιλήψεις που πολλές φορές τους έχουν καλλιεργηθεί από αυτές (τις ισχυρές ομάδες) με στόχο την αποδυνάμωσή τους.

Μία από αυτές τις αποδυναμωτικές αντιλήψεις είναι η **εκλογίκευση της αδικίας**. Πολλοί που δεν ανήκουν στις προνομιούχες ομάδες δικαιολογούν την αδικία, έχουν πεισθεί ότι το σύστημα είναι δίκαιο και ότι θα ξεφύγουν από την κατάσταση της μιζέριας εάν προσπαθήσουν και δουλέψουν πολύ. Ως εκ τούτου, αντί να στραφούν εναντίον του συστήματος για την κατάσταση μιζέριας στην οποία έχουν περιέλθει, στρέφονται εναντίον των άλλων μη προνομιούχων ομάδων του πληθυσμού (Jost & Banaji, 1994). Αυτό το έχουμε δει πολλάκις στη χώρα μας όπου ενώ σκάνδαλα εκατομμυρίων ευρώ έχουν προκληθεί από πολιτικούς, πολλές φορές σε συνεργασία με ξένα συμφέροντα βλ. εξοπλιστικά προγράμματα, ομάδες του πληθυσμού στρέφονται εναντίον επαγγελματικών κατηγοριών π.χ. δημόσιοι υπάλληλοι, δικηγόροι, γιατροί, αγρότες κτλ. αντί να εστιάσουν στα μεγάλα σκάνδαλα και στις υπεξαιρέσεις δημοσίου χρήματος. **Είναι δε αξιοσημείωτο ότι αυτή την εσωτερίκευση της μιζέριας και την αποδοχή της αδικίας την επιδεικνύουν συνήθως τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα του πληθυσμού και όχι τα εύπορα (Jost et al., 2003).**

Ένας άλλος λόγος που οι άνθρωποι δεν εμπλέκονται σε συλλογική δράση είναι γιατί μπορεί να θεωρηθούν ότι είναι ταραχοποιοί και γιατί μπορεί να υπάρχουν αρνητικά κοινωνικά στερεότυπα εναντίον των ακτιβιστών (π.χ. χαρακτηρισμοί όπως άπλυτοι, γραφικοί, κομμουνιστές, φασίστες κτλ. λειτουργούν ως κοινωνικά στερεότυπα εναντίον της ακτιβιστικής δράσης).

Αρκετές φορές οι άνθρωποι δεν ενεργούν συλλογικά γιατί σκέφτονται τα υπέρ και τα κατά μίας τέτοιας δράσης. **Η συλλογική δράση δεν είναι ελκυστική γιατί το προσωπικό κόστος**

είναι μεγάλο ενώ τα οφέλη τα μοιράζονται όλοι. Έτσι υπάρχει το φαινόμενο του «τζαμπατζή» που περιμένει να βγάλουν οι άλλοι «το φίδι από την τρύπα» κι αυτός να μην κάνει τίποτα.

Ο πιο σημαντικός όμως λόγος που οι άνθρωποι δεν αναλαμβάνουν συλλογική δράση είναι γιατί πιστεύουν ότι «τίποτα δεν θα αλλάξει» ότι όλα είναι μάταια. Ωστόσο, αυτή η αίσθηση της ματαιότητας και το μέγεθος της δεν είναι κοινή για όλους (ευτυχώς!). Υπάρχουν άνθρωποι που θέλουν να εκφράσουν τις προσωπικές τους αξίες, να επηρεάσουν τους άλλους, να δημιουργήσουν ένα κίνημα αντίστασης και το πιο σημαντικό είναι ότι πιστεύουν ότι είναι μαχητές και όχι νωθροί/μαλθακοί. Θεωρούν τη μαχητικότητα και την αντίσταση στοιχεία της ταυτότητάς και της αυτο αντίληψής τους και γι' αυτό δραστηριοποιούνται συλλογικά.

Ο ιστορικός χρόνος δείχνει ότι ήρθε ο καιρός των μαχητών, μένει να επιβεβαιωθούμε.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Jost, J.T., Banaji, M.R.1994. The role of stereotyping in system-justification and the production of false consciousness. British Journal of Social Psychology. 33(1), σελ. 1-27.

Jost, J. T., Glaser, J., Kruglanski, A. W., & Sulloway, F. J. (2003). Political conservatism as motivated social cognition. Psychological Bulletin, 129, 339–375.

Διαδίκτυο

- <https://pdfs.semanticscholar.org>
- <https://web.stanford.edu>
- <https://www.wtcmarketing.com>
- <https://www.elainehatfield.com>

- <https://www.researchgate.net>
- <https://www.acrwebsite.org>
- <https://www.ala.org>
- <https://www.enotes.com>

Πηγή/φωτογραφία: mastroianni.blogspot.gr